

USTAWA

o wyborze

Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

USTAWA

z dnia 27 września 1990 r.

o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

(Dz. U. z 1990 r. Nr 67, poz. 398)

ze zmianami wprowadzonymi

- ustawą z dnia 26 października 1990 r. - o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 79, poz. 465)

- ustawą z dnia 28 maja 1993 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 45, poz. 205)

- ustawą z dnia 30 czerwca 1995 r. - o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 95, poz. 472)

ujednolicony tekst
opracowano w Krajowym Biurze Wyborczym

ROZDZIAŁ 1

Zasady ogólne

Art. 1.

Ustawa określa zasady i tryb wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2.

- 1.^{o)} Wybory są powszechne; prawo wybierania ma każdy obywatel polski, który w dniu wyborów ma ukończone 18 lat.
2. *(skreślony²⁾)*

Art. 3.

Nie mają prawa wybierania osoby:

- 1) pozbawione praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu,
- 2) pozbawione praw wyborczych orzeczeniem Trybunału Stanu,
- 3) ubezwłasnowolnione całkowicie lub częściowo prawomocnym orzeczeniem sądu z powodu choroby psychicznej lub niedorozwoju umysłowego.

Art. 4.

Wybory są równe; wyborcy biorą udział w wyborach na równych zasadach.

Art. 5.

Wybory są bezpośrednie; wyborcy wybierają Prezydenta bezpośrednio; głosować można tylko osobiście.

Art. 6.

Wybory odbywają się w tajnym głosowaniu; w lokalu wyborczym muszą znajdować się pomieszczenia za osłoną zapewniające tajność głosowania; kartę do głosowania wrzuca się do opieczętowanej urny wyborczej.

1) Oznaczenie ust. 1 skreślone przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. - o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 95, poz. 472), która weszła w życie z dniem 19 sierpnia 1995 r.

2) Przez art. 1 pkt 1 ustawy wymienionej w przypisie 1.

Art. 7.

Wybory zarządza Marszałek Sejmu nie wcześniej niż na cztery miesiące i nie później niż na trzy miesiące przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta, a w razie opróżnienia urzędu Prezydenta - nie później niż w czternastym dniu po opróżnieniu urzędu.

Art. 8.

1. Zarządzenie w sprawie wyboru Prezydenta wyznacza datę wyborów na dzień ustawowo wolny od pracy, przypadający w ciągu 60 dni od dnia zarządzenia wyborów.
2. Zarządzenie ustala ponadto kalendarz wyborczy, w którym określa się terminy wykonania poszczególnych czynności wyborczych.
3. Zarządzenie ogłasza się w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 7 dniu od zarządzenia wyborów.

Art. 8 a.³⁾

Kadencja Prezydenta trwa 5 lat i liczy się od dnia objęcia urzędu, którym jest dzień złożenia przysięgi wobec Zgromadzenia Narodowego.

Art. 8 b.⁴⁾

1. Jeżeli w wyborach, o których mowa w art. 7, żaden z kandydatów na Prezydenta nie uzyska większości bezwzględnej ważnie oddanych głosów, w 14 dniu po pierwszym głosowaniu przeprowadza się drugą turę głosowania.
2. W drugiej turze głosowania biorą udział dwaj kandydaci, którzy w pierwszym głosowaniu otrzymali kolejno największą liczbę głosów i nie wycofali swojej kandydatury.
3. Za wybranego na urząd Prezydenta w drugiej turze głosowania uznaje się tego kandydata, który uzyskał większą liczbę ważnie oddanych głosów.
4. Jeżeli spośród dwóch kandydatów, o których mowa w ust. 2, przed drugą turą głosowania pozostałby na liście tylko jeden kandydat, do udziału w drugiej turze głosowania dopuszcza się następnego kandydata, który w pierwszym głosowaniu uzyskał kolejno największą liczbę głosów i nie wycofał swojej kandydatury.

3) Dodany przez art. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 1.

4) Dodany przez art. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 1.

ROZDZIAŁ 2

Komisje wyborcze

Art. 9.⁵⁾

Wybory przeprowadzają:

- 1) Państwowa Komisja Wyborcza utworzona na podstawie odrębnych przepisów,
- 2) wojewódzkie komisje wyborcze,
- 3) obwodowe komisje wyborcze.

Art. 10.

I. Do zadań Państwowej Komisji Wyborczej należy:

- 1) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawa wyborczego,
- 2) rejestrowanie kandydatów na Prezydenta i ogłaszanie danych o kandydatach umieszczonych na liście wyborczej,
- 3) zarządzenie druku kart do głosowania,
- 4) powoływanie wojewódzkich komisji wyborczych,
- 5) rozpatrywanie skarg na działalność wojewódzkich komisji wyborczych,
- 6) ustalanie wyników głosowania i wyniku wyboru Prezydenta,
- 7) ogłaszanie wyników głosowania i wyboru Prezydenta,
- 8) *(skreślony⁶⁾)*

2. Realizując zadania określone w ust. 1, Państwowa Komisja Wyborcza udziela w miarę potrzeby komisjom wyborczym wytycznych i wyjaśnień.

Art. 11.

Do zadań wojewódzkiej komisji wyborczej należy:

- 1) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawa wyborczego przez obwodowe komisje wyborcze,
- 2) zapewnienie organizacji wyborów na obszarze województwa we współdziałaniu z wojewodą i zarządami gmin,
- 3) powoływanie obwodowych komisji wyborczych,
- 4) rozpatrywanie skarg na działalność obwodowych komisji wyborczych,

5) *W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 1 ustawy z dnia 28 maja 1993 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 45, poz. 205), która weszła w życie z dniem 16 czerwca 1993 r.*

6) *Przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 1.*

- 5) zapewnienie dostarczenia kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym w województwie,
- 6) ustalanie zbiorczych wyników głosowania na kandydatów na Prezydenta na obszarze województwa i przekazanie ich wraz z protokołami obwodowych komisji wyborczych do Państwowej Komisji Wyborczej,
- 7) wykonanie innych zadań przewidzianych niniejszą ustawą.

Art. 12.

Rozstrzygnięcia Państwowej Komisji Wyborczej i wojewódzkich komisji wyborczych, podejmowane w sprawach, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 i 5 oraz ust. 2 i art. 11 pkt 1 i 4, są ostateczne i wiążą komisje wyborcze niższego stopnia.

Art. 13.

Do zadań obwodowych komisji wyborczych należy:

- 1) przeprowadzenie głosowania w obwodzie,
- 2) czuwanie w dniu wyborów nad przestrzeganiem przepisów prawa wyborczego w miejscu i czasie głosowania,
- 3) ustalanie wyników głosowania w obwodzie i przesłanie ich właściwej wojewódzkiej komisji wyborczej.

Art. 14.

(skreślony⁷⁾)

Art. 15.

1. Wojewódzkie komisje wyborcze powołuje Państwowa Komisja Wyborcza najpóźniej w 45 dniu przed dniem wyborów.
2. W skład każdej wojewódzkiej komisji wyborczej wchodzi 10 sędziów zgłoszonych przez Ministra Sprawiedliwości spośród sędziów sądów apelacyjnych, sądów wojewódzkich i sądów rejonowych, wyznaczonych przez kolegia tych sądów.
3. Komisje, o których mowa w ust. 1, w ciągu 7 dni od dnia powołania na posiedzeniach w pełnych składach wybierają spośród siebie przewodniczącego i 2 jego zastępców oraz powołują sekretarza komisji.
4. Składy komisji podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty.

7) *Przez art. 165 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 5.*

Art. 16.

1. Obwodowe komisje wyborcze w składzie od 7 do 11 osób powołują spośród wyborców, na wniosek właściwych rad gmin, wojewódzkie komisje wyborcze najpóźniej w 25 dniu przed dniem wyborów.
- 2.⁸⁾ Obwodowe komisje wyborcze w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich i za granicą powołują spośród wyborców odpowiednio kapitanowie tych statków oraz konsulowie. Zasady, tryb i termin powoływania tych komisji ustala Państwowa Komisja Wyborcza, po porozumieniu odpowiednio z Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Ministrem Spraw Zagranicznych.
- 3.⁹⁾ Obwodowe komisje wyborcze niezwłocznie na posiedzeniach w pełnym składzie wybierają spośród siebie przewodniczącego i jego zastępcę.

Art. 17.

Państwowa Komisja Wyborcza ustala swój regulamin oraz regulaminy wojewódzkich i obwodowych komisji wyborczych, określając w szczególności:

- 1) tryb pracy komisji oraz
- 2) sposób sprawowania nadzoru nad pracą wojewódzkich i obwodowych komisji wyborczych.

Art. 18.

Państwowa Komisja Wyborcza ustala:

- 1) wzory pieczęci komisji wyborczych,
- 2) wzory protokołów głosowania,
- 3) wzór protokołu z wyborów,
- 4) wzór karty do głosowania.

Art. 19.

1. Osoby wchodzące w skład komisji wyborczych pełnią swoje funkcje honorowo; przysługują im diety i zwrot kosztów podróży na zasadach i w wysokości ustalonych przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej.

8) W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 3 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 5.

9) W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 3 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 5.

2. Osoby wchodzące w skład komisji wyborczych na czas pełnienia obowiązków mogą otrzymać urlop bezpłatny w zatrudniających ich zakładach pracy; w takim wypadku przysługuje im zryczałtowana rekompensata za utracone zarobki na zasadach i w wysokości ustalonych przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej.
3. Osoby wchodzące w skład komisji wyborczych korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 20.¹⁰⁾

Wojewódzkie i obwodowe komisje wyborcze rozwiązuje Państwowa Komisja Wyborcza po wykonaniu ich ustawowych zadań.

Art. 21.¹¹⁾

1. Obsługę Państwowej Komisji Wyborczej i wojewódzkich komisji wyborczych zapewniają odpowiednio: Krajowe Biuro Wyborcze i wojewódzkie biura wyborcze, utworzone na podstawie odrębnych przepisów.
2. Obsługę i techniczno-materiałne warunki pracy obwodowych komisji wyborczych zapewnia, jako zadanie zlecone gminy, wójt lub burmistrz (prezydent miasta).
3. Obowiązki przewidziane w ust. 2 dotyczą odpowiednio kapitanów polskich statków morskich oraz konsulów.

ROZDZIAŁ 3

Obwody głosowania

Art. 22.

1. W celu przeprowadzenia głosowania tworzy się obwody głosowania obejmujące od 1000 do 3000 mieszkańców.
2. W wypadkach uzasadnionych warunkami miejscowymi mogą być tworzone obwody głosowania obejmujące mniejszą lub większą liczbę mieszkańców niż określona w ust. 1.

10) W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 5.

11) W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 5.

3. Można tworzyć obwody głosowania w szpitalach, zakładach pomocy społecznej oraz zakładach karnych i aresztach śledczych.
4. Można tworzyć obwody głosowania na polskich statkach morskich będących w podróży, jeśli przebywa na nich co najmniej 20 wyborców i jeżeli istnieją możliwości dostarczenia wojewódzkiej komisji wyborczej właściwej ze względu na siedzibę armatora wyników głosowania niezwłocznie po jego zakończeniu.
5. Można tworzyć obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą.

Art. 23.

1. Numery, granice obwodów głosowania oraz siedziby obwodowych komisji wyborczych ustalają wojewódzkie komisje wyborcze na wniosek właściwych zarządów gmin.
2. Obwody głosowania na polskich statkach morskich tworzą wojewódzkie komisje wyborcze właściwe ze względu na siedzibę armatora, na wniosek armatora zgłoszony nie później niż 5 dnia przed dniem wyborów.
3. Obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą tworzy Minister Spraw Zagranicznych, po porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą, wyznaczając siedzibę obwodowych komisji wyborczych. Wyniki głosowania w tych obwodach przekazywane są wojewódzkiej komisji wyborczej w Warszawie.

Art. 24.

1. Informacje o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych podają do wiadomości publicznej przez rozplakowanie właściwe zarządy gmin najpóźniej 35 dnia przed dniem wyborów.
2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, w odniesieniu do obwodów wyborczych utworzonych za granicą ciąży na konsulach.

ROZDZIAŁ 4

Spis wyborców

Art. 25.

1. Osoby, którym przysługuje prawo wybierania, wpisuje się do spisu wyborców.
2. Wyborca może być wpisany tylko do jednego spisu wyborców.

Art. 26.

1. Spis wyborców obejmuje osoby, o których mowa w art. 2, według ich miejsca zamieszkania.
2. W spisie wyborców wymienia się nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia i miejsce zamieszkania wyborcy.
3. Spisy wyborców sporządzają zarządy gmin jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Koszty sporządzania spisu, jego przechowywania i udostępniania pokrywane są z budżetu państwa, ze środków finansowych przeznaczonych na wybory.

Art. 27.¹²⁾

1. Spis sporządza się w 2 egzemplarzach, oddzielnie dla każdego obwodu głosowania.
2. Spis, o którym mowa w ust. 1, przekazuje się w przeddzień wyborów przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej.

Art. 28. (skreślony¹³⁾)

Art. 29.¹⁴⁾

Państwowa Komisja Wyborcza określa, po porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, wzór spisu wyborców, sposób jego sporządzania i aktualizowania, wzór zawiadomienia o wpisaniu wyborcy do spisu w innym obwodzie głosowania oraz wzór zaświadczenia o prawie do głosowania.

Art. 30.

1. Osoby pozbawione prawa wybierania wykreśla się ze spisu wyborców.
2. Minister Sprawiedliwości określi tryb przekazywania zarządom gmin informacji o osobach, o których mowa w ust. 1.

Art. 31.

1. Wyborcę nigdzie nie zamieszkałego wpisuje się do spisu właściwego dla miejsca jego aktualnego pobytu na jego wniosek, złożony do organu sporządzającego spis, najpóźniej w 7 dniu przed dniem wyborów.

12) W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 6 ustawy wymienionej w przypisie 5.

13) Przez art. 165 pkt 7 ustawy wymienionej w przypisie 5.

14) W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 5.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób, o których mowa w art. 2 ust. 2.

Art. 32.

1. Żołnierze pełniący zasadniczą lub okresową służbę wojskową, służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych, żołnierze odbywający ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe oraz poborowi odbywający zasadniczą służbę w obronie cywilnej poza miejscem zamieszkania są wpisywani, na swój wniosek, do wybranego przez nich spisu wyborców, sporządzonego dla miejscowości, w której odbywają służbę. Wniosek taki składa się między 14 a 7 dniem przed dniem wyborów.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio wobec policjantów z jednostek skoszarowanych.
3. Dowódcy jednostek wojskowych, komendanci oddziałów obrony cywilnej i dowódcy jednostek policyjnych są obowiązani zapewnić odpowiednio żołnierzom, junakom i policjantom wykonanie uprawnień wynikających z przepisu ust. 1.
4. Minister Obrony Narodowej i Minister Spraw Wewnętrznych, po porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą, udziela odpowiednich wskazań w sprawie realizacji obowiązków, o których mowa w ust. 3.

Art. 33.

Wyborca zmieniający miejsce pobytu po sporządzeniu spisu wyborców otrzymuje na swoje żądanie od organu, który sporządził spis, zaświadczenie o prawie do głosowania, uprawniające go do udziału w głosowaniu w miejscu pobytu w dniu wyborów.

Art. 34.

Organ, który sporządził spis wyborców, skreśla ze spisu osoby:

- 1) którym wydano zaświadczenie o prawie do głosowania,
- 2) o których otrzymał urzędowe zawiadomienie w sprawie wpisania do spisu w innym obwodzie głosowania.

Art. 35.

1. Wyborcy przebywający na polskich statkach morskich znajdujących się w podróży obejmującej okres od dnia zarządzenia wyborów do dnia wyborów wpisywani są do spisu wyborców sporządzanego przez kapitanów statków.

2. Wpisu dokonuje się na podstawie wniosku wyborcy, zgłoszonego najpóźniej 3 dnia przed dniem wyborów. Wniosek powinien zawierać nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia.
- 3.¹⁵⁾ Państwowa Komisja Wyborcza określa, po porozumieniu z Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej, sposób sporządzania spisu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 36.

1. Wyborcy przebywający za granicą wpisywani są do spisu wyborców sporządzonego przez właściwe terytorialnie konsulaty Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Wpisu dokonuje się na podstawie osobistego zgłoszenia, wniesionego ustnie, pisemnie, telefonicznie, telegraficznie lub telefaksem. Zgłoszenie powinno zawierać nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia oraz miejsce pobytu wyborcy. Zgłoszenia można dokonać najpóźniej 3 dnia przed dniem wyborów.
- 3.¹⁶⁾ Państwowa Komisja Wyborcza określa, po porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych, sposób sporządzania spisu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 37.

Najpóźniej w 15 dniu przed dniem wyborów organ, o którym mowa w art. 26 ust. 3, wyklada spisy wyborców do publicznego wglądu w swojej siedzibie, na okres 5 dni po 5 godzin dziennie w porze dogodnej dla wyborców, podając do wiadomości wyborców miejsce i godziny wyłożenia spisów.

Art. 38.

1. W okresie wyłożenia spisów do publicznego wglądu każdy może wnieść do organu, który sporządził spis wyborców, reklamację w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu.
2. Reklamację wnosi się pisemnie bądź ustnie do protokołu.
3. Reklamację rozpatruje się w ciągu 48 godzin od daty jej wniesienia.
4. W wyniku rozpatrzenia reklamacji organ, który sporządził spis wyborców:
  - 1) uzupełnia lub prostuje spis bądź
  - 2) skreśla ze spisu osobę, której reklamacja dotyczy, doreczając jej decyzję wraz z uzasadnieniem, bądź

15) W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 5.

16) W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 10 ustawy wymienionej w przypisie 5.

3) pozostawia reklamację bez uwzględnienia, doręczając reklamującemu decyzję wraz z uzasadnieniem.

Art. 39.

1. Na decyzję nie uwzględniającą reklamacji lub powodującą skreślenie ze spisu wyborców reklamujący bądź osoba skreślona ze spisu wyborców może wnieść skargę do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce sporządzenia spisu. Do skargi należy dołączyć zaskarżoną decyzję.
2. Sąd rozpatruje sprawę w postępowaniu nieprocesowym w składzie jednego sędziego w terminie 3 dni od daty wniesienia skargi. Postanowienie sądu doręcza się osobie, która wniosła skargę, oraz organowi, który sporządził spis. Od postanowienia sądu nie przysługują środki odwoławcze.
3. Reklamacje w sprawach spisu wyborców dotyczącego osób, o których mowa w art. 35 ust. 1 i art. 36 ust. 1, rozpatrują odpowiednio kapitan statku oraz konsul. Decyzje podjęte w tych sprawach są ostateczne.

ROZDZIAŁ 5

Zgłaszanie kandydatów na Prezydenta

Art. 40.

1. Prawo zgłaszania kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przysługuje:
  - 1) organizacjom politycznym i społecznym,
  - 2) wyborcom.
2. Zgłoszenie kandydata powinno być poparte osobistymi podpisami co najmniej 100 tysięcy wyborców.
3. Kandydatów na Prezydenta można zgłaszać w ciągu 20 dni od daty ogłoszenia zarządzenia Marszałka Sejmu w sprawie wyboru Prezydenta.

Art. 41.

1. Zgłoszenie kandydata na Prezydenta powinno zawierać:

- 1) imiona, nazwisko, wiek, wykształcenie, zawód, miejsce pracy i miejsce zamieszkania zgłaszanego kandydata na Prezydenta wraz ze wskazaniem jego ewentualnej przynależności do organizacji politycznej lub społecznej,
- 2) oznaczenie podmiotu dokonującego zgłoszenia oraz imię, nazwisko i adres działającego w jego imieniu pełnomocnika,
- 3) wykaz wyborców popierających zgłoszenie, zawierający czytelne wskazanie imion, nazwisk, wieku, adresu zamieszkania, numeru dowodu osobistego, ewentualnie paszportu lub książeczki wojskowej wyborcy, który udziela poparcia, składając na wykazie własnoręczny podpis; każda strona wykazu powinna być opatrzona adnotacją: "udzielam poparcia kandydatowi na Prezydenta

....."

nazwisko i imię kandydata

2. Stwierdzone podpisem poparcie dla kandydata nie może być wycofane.
3. Do zgłoszenia należy dołączyć pisemną zgodę kandydata na kandydowanie w wyborach na Prezydenta.

Art. 42.

1. Państwowa Komisja Wyborcza rejestruje kandydata na Prezydenta, jeśli zgłoszenia dokonano zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, sporządzając protokół rejestracji kandydata, i zawiadamia o tym pełnomocnika, o którym mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2.
2. Jeżeli zgłoszenie kandydata wykazuje wady, Państwowa Komisja Wyborcza odmawia rejestracji kandydata i niezwłocznie wzywa pełnomocnika do usunięcia wskazanych wad zgłoszenia w ustalonym przez Komisję terminie.
3. W razie uznania stanowiska Państwowej Komisji Wyborczej za niezasadne, pełnomocnik może odwołać się do Sądu Najwyższego. Odwołanie należy wnieść w terminie 2 dni od daty odmowy rejestracji kandydata.

Art. 43.

1. Po upływie terminu, o którym mowa w art. 40 ust. 3, Państwowa Komisja Wyborcza sporządza listę wyborczą, na której w kolejności alfabetycznej nazwisk umieszcza nazwiska, imiona, wiek, wykształcenie, zawód, miejsce pracy i miejsce zamieszkania prawidłowo zgłoszonych i zarejestrowanych kandydatów.

2. Na wniosek pełnomocnika lista wyborcza może zawierać również oznaczenie przynależności kandydata do organizacji politycznej lub społecznej.
3. Najpóźniej w 15 dniu przed dniem wyborów Państwowa Komisja Wyborcza podaje dane, o których mowa w ust. 1 i 2, do wiadomości wyborców przez rozplakowanie obwieszczeń.

Art. 44.

Państwowa Komisja Wyborcza skreśla z listy wyborczej kandydatów, którzy wycofali zgodę na kandydowanie, zmarli lub utracili prawo wybieralności. Informację o skreśleniu Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie podaje do wiadomości publicznej.

Art. 45.

1. Pełnomocnikom, o których mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2, przysługuje prawo zgłoszenia po jednym mężu zaufania do Państwowej Komisji Wyborczej, wojewódzkich komisji wyborczych oraz obwodowych komisji wyborczych.
2. Upoważnienia mężom zaufania wystawia pełnomocnik na druku wydawanym przez Państwową Komisję Wyborczą według ustalonego przez nią wzoru.
3. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1, kieruje się do właściwej komisji wyborczej najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów. W zgłoszeniu należy podać nazwisko i imiona oraz miejsce zamieszkania męża zaufania oraz dołączyć do niego dokument potwierdzający pełnomocnictwo.
4. Zgłoszenie upoważnia męża zaufania do udziału w czynnościach wyborczych na zasadach określonych niniejszą ustawą.

ROZDZIAŁ 6

Karta do głosowania

Art. 46.

Państwowa Komisja Wyborcza, po sporządzeniu listy wyborczej, zarządza wydrukowanie potrzebnej liczby kart do głosowania i wspólnie z wojewódzkimi komisjami wyborczymi zapewnia dostarczenie ich obwodowym komisjom wyborczym.

Art. 47.

1. Na karcie do głosowania wymienia się w kolejności alfabetycznej nazwiska i imiona zarejestrowanych kandydatów na Prezydenta.
2. Kartę do głosowania opatruje się pieczęcią Państwowej Komisji Wyborczej.
3. Na karcie do głosowania umieszcza się informacje o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu.
4. Karta do głosowania może być zadrukowana tylko po jednej stronie.

Art. 48.¹⁷⁾

Zasady sporządzania i tryb przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich oraz za granicą ustala Państwowa Komisja Wyborcza po porozumieniu odpowiednio z Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Ministrem Spraw Zagranicznych.

ROZDZIAŁ 7

Głosowanie

Art. 49.

Głosowanie odbywa się w lokalu obwodowej komisji wyborczej w ciągu jednego dnia bez przerwy, między godziną 6.00 a 20.00.

Art. 50.

1. Przed przystąpieniem do głosowania wyborca okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości.
2. Wyborca ujęty w spisie, a nie posiadający dokumentu potwierdzającego jego tożsamość, może się powołać na świadectwo dwóch wiarygodnych osób znanych członkom komisji. Decyzja komisji w sprawie stwierdzenia tożsamości jest ostateczna.
3. Wyborcę przedkładającego komisji zaświadczenie o prawie do głosowania dopuszcza się do głosowania po uprzednim wpisaniu go do spisu wyborców. Zaświadczenie o prawie do głosowania załącza się do spisu wyborców.

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 165 pkt 11 ustawy wymienionej w przypisie 5.

Art. 51.

1. Po wykonaniu czynności, o których mowa w art. 50, wyborca otrzymuje od komisji kartę do głosowania. Wydając kartę do głosowania, komisja stawia znak "v" przy jego nazwisku na spisie wyborców.
2. Po otrzymaniu karty do głosowania wyborca udaje się do pomieszczenia zapewniającego tajność głosowania w lokalu wyborczym.

Art. 52.

Wyborca osobiście oddaje głos na jednego z kandydatów, którego nazwisko znajduje się na karcie do głosowania, przez postawienie z prawej strony jego nazwiska znaku "x".

Art. 53.

Wyborca wrzuca kartę do urny wyborczej znajdującej się w dostępnym i widocznym miejscu lokalu wyborczego.

Art. 54.

Osoby niepełnosprawne mogą korzystać przy głosowaniu z pomocy innych osób nie będących członkami obwodowej komisji wyborczej i mężami zaufania kandydatów.

Art. 55.

Osobom uzbrojonym zakazany jest wstęp do lokalu wyborczego.

Art. 56.

1. Przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza sprawdza, czy urna jest pusta, czy na miejscu znajdują się spisy wyborców oraz potrzebna liczba kart do głosowania, jak również czy w lokalu komisji znajduje się odpowiednia liczba łatwo dostępnych pomieszczeń zapewniających tajność głosowania, po czym zamyka się urnę wyborczą i opieczętowuje ją pieczęcią komisji.
2. Od chwili opieczętowania do końca głosowania urny wyborczej nie wolno otwierać.

Art. 57.

1. Od chwili rozpoczęcia głosowania do chwili ustalenia jego wyników w lokalu wyborczym powinny być równocześnie obecne co najmniej 3 osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej, przy czym jedną z nich powinien być przewodniczący komisji, jego zastępca lub sekretarz.
2. Mężowie zaufania mają prawo w dniu głosowania przebywać w lokalu wyborczym na podstawie upoważnienia wydanego przez pełnomocników, o których mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2.

Art. 58.

1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej czuwa nad zapewnieniem tajności głosowania oraz nad utrzymaniem porządku i spokoju w czasie głosowania.
2. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej ma prawo zażądać opuszczenia lokalu wyborczego przez osoby naruszające porządek i spokój.
3. Na żądanie przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej komendant najbliższego komisariatu policji obowiązany jest zapewnić konieczną pomoc.
4. W wypadkach naruszenia porządku w lokalu wyborczym nie stosuje się przepisu art. 55.

Art. 59.

1. Jeżeli wskutek nadzwyczajnych wydarzeń głosowanie jest przejściowo uniemożliwione, przewodniczący obwodowej komisji wyborczej lub osoba go zastępująca może je przerwać, przedłużyć albo odroczyć do dnia następnego.
2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, powinna być podana do wiadomości publicznej w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości i niezwłocznie przekazana zarządowi gminy, wojewódzkiej komisji wyborczej, a za jej pośrednictwem - Państwowej Komisji Wyborczej.
3. W razie przerwania lub odroczenia głosowania, komisja opieczętowuje urnę wyborczą i przekazuje ją przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej, który odpowiada za jej przechowanie. Przed ponownym podjęciem głosowania komisja stwierdza protokolarnie, czy pieczęcie zostały nienaruszone.

Art. 60.

Obwodowa komisja wyborcza może zarządzić wcześniejsze zakończenie głosowania, jeżeli wszyscy wyborcy wpisani do spisu wyborców oddali swe głosy. O zarządzeniu zakończenia głosowania przewodniczący obwodowej komisji wyborczej niezwłocznie zawiadamia wojewódzką komisję wyborczą.

ROZDZIAŁ 8

Ustalenie wyników głosowania

Art. 61.

1. Niezwłocznie po zakończeniu głosowania przewodniczący obwodowej komisji wyborczej w obecności członków komisji i mężów zaufania zlicza i zabezpiecza nie wykorzystane karty do głosowania, otwiera urnę wyborczą, po czym komisja ustala:
  - 1) liczbę wyborców uprawnionych do głosowania,
  - 2) liczbę wyborców, którzy wzięli udział w głosowaniu,
  - 3) liczbę głosów ważnych,
  - 4) liczbę głosów nieważnych,
  - 5) liczbę ważnych głosów oddanych na poszczególnych kandydatów.
2. Ustaleń, o których mowa w ust. 1, dokonuje się na podstawie spisu wyborców oraz kart do głosowania wrzuconych do urny przez wyborców.

Art. 62.

1. Komisja za nieważne uznaje głosy:
  - 1) oddane na kartach do głosowania innych niż urzędowo ustalone,
  - 2) oddane na kartach do głosowania, na których wyborca umieścił znak "x" przy więcej niż jednym nazwisku kandydata,
  - 3) oddane na kartach do głosowania, na których wyborca nie umieścił znaku "x" przy żadnym z nazwisk kandydatów.
2. Dopisanie na karcie do głosowania dodatkowych nazwisk lub poczynienie innych dopisków nie wpływa na ważność głosu.
3. Kart do głosowania całkowicie przedartych nie bierze się pod uwagę przy ustalaniu wyników głosowania.

Art. 63.

1. Obwodowa komisja wyborcza sporządza niezwłocznie w 2 egzemplarzach protokół głosowania.
2. W protokole głosowania podaje się dane, o których mowa w art. 61 ust. 1, oraz:
  - 1) czas rozpoczęcia i zakończenia głosowania,
  - 2) liczbę kart do głosowania przekazanych komisji wyborczej oraz liczbę kart nie wykorzystanych,
  - 3) przypuszczalne przyczyny ewentualnych niezgodności między liczbą wyborców, którzy pobrali karty do głosowania, a liczbą kart do głosowania wyjętych przez komisję z urny wyborczej,
  - 4) zarządzenia i wydane decyzje komisji oraz inne istotne okoliczności związane z przebiegiem głosowania,
  - 5) ewentualne zarzuty poczynione przez mężów zaufania kandydatów,
  - 6) ewentualne zastrzeżenia członków komisji co do przebiegu głosowania.
3. Protokół głosowania podpisują członkowie komisji wyborczej obecni przy jego sporządzaniu. Protokół opatruje się pieczęcią komisji.

Art. 64.

Niezwłocznie po sporządzeniu protokołu obwodowa komisja wyborcza podaje do wiadomości publicznej wyniki głosowania, o których mowa w art. 61 ust. 1.

Art. 65.

1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej przesyła niezwłocznie jeden egzemplarz protokołu głosowania w zapieczętowanej kopercie właściwej wojewódzkiej komisji wyborczej w trybie ustalonym przez Państwową Komisję Wyborczą.
2. Do protokołu obwodowa komisja wyborcza dołącza wyjaśnienie dotyczące zarzutów wniesionych do protokołu przez mężów zaufania.

Art. 66.

1. Wojewódzka komisja wyborcza niezwłocznie po otrzymaniu protokołów ze wszystkich obwodów głosowania ustala zbiorcze wyniki głosowania w województwie i sporządza w 2 egzemplarzach protokół. Przepisy art. 61 ust. 1, art. 63 ust. 2 i 3 oraz art. 64 stosuje się odpowiednio.

2. Protokół o zbiorczych wynikach głosowania w województwie w zapieczętowanej kopercie wraz z protokołami wszystkich obwodowych komisji wyborczych wojewódzka komisja wyborcza przesyła niezwłocznie do Państwowej Komisji Wyborczej. Przepis art. 65 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
3. Tryb przekazywania i przyjmowania protokołów wojewódzkich komisji wyborczych ustala Państwowa Komisja Wyborcza.
- 4.¹⁸⁾ Drugie egzemplarze protokołów wraz ze wszystkimi dokumentami z przeprowadzonego głosowania przewodniczący obwodowych i odpowiednio wojewódzkich komisji wyborczych przekazują wójtom (burmistrzom) oraz kierownikom wojewódzkich biur wyborczych.
- 5.¹⁹⁾ Państwowa Komisja Wyborcza określa, po porozumieniu z Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych, termin przechowywania oraz sposób przekazania do właściwego archiwum państwowego dokumentów z głosowania i z wyborów, o których mowa w ust. 4.

ROZDZIAŁ 9

Ustalenie wyników głosowania i wyboru Prezydenta

Art. 67.

Niezwłocznie po otrzymaniu protokołów od wszystkich wojewódzkich komisji wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza ustala wyniki głosowania na kandydatów na Prezydenta i sporządza protokół głosowania.

Art. 68.

- 1.²⁰⁾ Na podstawie wyników ustalonych w protokole głosowania Państwowa Komisja Wyborcza sporządza protokół o wyniku wyborów na Prezydenta.
2. *(skreślony²¹⁾)*
3. *(skreślony²²⁾)*
4. *(skreślony²³⁾)*

18) Zmieniony przez art. 165 pkt 12 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 5.

19) Dodany przez art. 165 pkt 12 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 5.

20) Oznaczenie ust. 1 skreślone przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 1.

21) Przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 1.

22) Przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 1.

23) Przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 1.

5. *(skreślony²⁴⁾)*

Art. 69.

1. Wyniki głosowania i wynik wyborów Państwowa Komisja Wyborcza podaje do wiadomości publicznej w formie obwieszczenia.
- 2.²⁵⁾ W wypadku, o którym mowa w art. 8 b ust. 1, Państwowa Komisja Wyborcza podaje ponadto w obwieszczeniu nazwiska i imiona kandydatów kandydujących na Prezydenta w ponownym głosowaniu.
3. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej o wynikach głosowania i wyniku wyborów podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 70.

1. Ponowne głosowanie przeprowadza się w trybie przewidzianym w niniejszej ustawie, z tym że:
  - 1) głosowanie przeprowadza się na podstawie tego samego spisu wyborców,
  - 2) głosowanie przeprowadza się tylko na terytorium kraju.
2. *(skreślony²⁶⁾)*
3. Państwowa Komisja Wyborcza podaje do wiadomości publicznej w formie obwieszczenia wyniki ponownego głosowania i wynik wyborów. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 71.²⁷⁾

Państwowa Komisja Wyborcza składa Sądowi Najwyższemu sprawozdanie z wyborów.

24) Przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 1.

25) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 1.

26) Przez art. 1 pkt 6 ustawy wymienionej w przypisie 1.

27) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 7 ustawy wymienionej w przypisie 1.

ROZDZIAŁ 10

Ważność wyboru Prezydenta

Art. 72.

1. Przeciwko wyborowi Prezydenta może być wniesiony protest z powodu naruszenia przepisów niniejszej ustawy albo z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, jeżeli to naruszenie lub przestępstwo mogło wywrzeć wpływ na wynik wyborów.
2. Protest przeciwko wyborowi Prezydenta może wnieść wyborca, który w dniu wyborów był umieszczony w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania.
3. Prawo wniesienia protestu przysługuje również podmiotom zgłaszającym kandydatów oraz komisjom wyborczym.

Art. 73.

1. Protest wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 3 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą.
2. W odniesieniu do wyborców z obwodu głosowania utworzonego na polskich statkach morskich lub za granicą wymogi ust. 1 uważa się za spełnione, jeżeli protest został złożony kapitanowi polskiego statku morskiego będącego w podróży lub właściwemu konsulowi.
3. Wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Art. 74.

1. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony po upływie terminu określonego w art. 73 ust. 1 albo przez osobę do tego nieuprawnioną.
2. Jeżeli protest nie czyni zadość wymogom określonym w art. 73 ust. 3, Sąd Najwyższy wyznacza wnoszącemu termin 3 dni dla uzupełnienia protestu.
3. W razie nieuzupełnienia protestu w wyznaczonym terminie, Sąd Najwyższy może pozostawić protest bez dalszego biegu.
4. Jeżeli w proteście zarzucono popełnienie przestępstwa przeciwko wyborom, Sąd Najwyższy niezwłocznie zawiadamia Prokuratora Generalnego.

Art. 75.

1. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie trzech sędziów, stosując odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.
2. Uczestnikami postępowania są z mocy ustawy: wnoszący protest, właściwa komisja wyborcza i Prokurator Generalny oraz przedstawiciel Państwowej Komisji Wyborczej.
3. *(skreślony²⁹⁾)*

Art. 76.²⁹⁾

1. Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz po rozpoznaniu protestów rozstrzyga o ważności wyboru Prezydenta.
2. Rozstrzygnięcie, o którym mowa w ust. 1, Sąd Najwyższy podejmuje w formie uchwały nie później niż w 20 dniu po dniu wyborów na posiedzeniu z udziałem Prokuratora Generalnego i przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej.
3. Uchwałę Sądu Najwyższego przedstawia się niezwłocznie Marszałkowi Sejmu, a także przesyła Państwowej Komisji Wyborczej oraz ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 76 a.³⁰⁾

1. W razie podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały stwierdzającej nieważność wyboru Prezydenta przeprowadza się nowe wybory na zasadach i w trybie przewidzianych niniejszą ustawą.
2. Zarządzenie Marszałka Sejmu o nowych wyborach podaje się do publicznej wiadomości i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 5 dniu od dnia ogłoszenia uchwały Sądu Najwyższego, o której mowa w ust. 1.

28) Przez art. 1 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 1.

29) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 1.

30) Dodany przez art. 1 pkt 10 ustawy wymienionej w przypisie 1.

ROZDZIAŁ 11

Kampania wyborcza

Art. 77.

1. W dniu głosowania oraz na 36 godzin przed tym dniem zwoływanie zgromadzeń, organizowanie pochodów i manifestacji, wygłaszanie przemówień, rozdawanie ulotek, jak też prowadzenie w inny sposób agitacji na rzecz kandydatów jest zakazane.
2. Wszelkie formy agitacji w lokalu wyborczym są zakazane.

Art. 78.

1. Zabrania się prowadzenia kampanii wyborczej na terenie zakładów pracy w sposób zakłócający ich normalne funkcjonowanie.
2. Zabronione jest prowadzenie kampanii wyborczej na terenie jednostek wojskowych i innych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz w oddziałach obrony cywilnej, a także w skoszarowanych jednostkach policyjnych.

Art. 79.

1. Plakaty, napisy lub ulotki wyborcze zawierające wyraźne oznaczenie, od kogo pochodzą, bądź stwierdzenie, przez kogo są rozplakowane, podlegają ochronie prawa.
2. Do plakatów wyborczych nie mają zastosowania przepisy art. 63a Kodeksu wykroczeń.
3. Zabrania się umieszczania plakatów wyborczych na zewnątrz i wewnątrz budynków, w których mieszczą się lokale wyborcze oraz siedziby organów państwowych, samorządowych i sądów.
4. Przepis ust. 3 nie dotyczy obwieszczeń wyborczych wydanych przez komisje wyborcze na podstawie niniejszej ustawy.
5. Na ścianach budynków i obiektów innych niż wymienione w ust. 3 oraz na ogrodzeniach plakaty i napisy wyborcze można umieszczać wyłącznie po uzyskaniu zgody właściciela lub zarządcy.

Art. 80.

1. W wypadku gdy plakaty, napisy, ulotki wyborcze albo inne formy propagandy i agitacji wyborczej zawierają dane i informacje nieprawdziwe bądź nieścisłe, każdy zainteresowany ma prawo wnieść do sądu rejonowego wniosek o wydanie zakazu rozpowszechniania takich danych i informacji bądź innego odpowiedniego zarządzenia tymczasowego.
2. Sąd rejonowy rozpoznaje wniosek, o którym mowa w ust. 1, w ciągu 24 godzin w postępowaniu nieprocesowym w składzie jednego sędziego. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie sąd niezwłocznie doręcza osobie zainteresowanej, o której mowa w ust. 1, właściwej wojewódzkiej komisji wyborczej i osobie lub organizacji zobowiązanej do wykonania postanowienia sądu.
3. Na postanowienie sądu rejonowego służy w terminie 24 godzin zażalenie do sądu wojewódzkiego, zobowiązanego do jego rozpatrzenia w ciągu 24 godzin w trybie określonym w ust. 2. Prawomocne postanowienie sądu podlega natychmiastowemu wykonaniu.

Art. 81.

1. Niezależnie od przepisów art. 31-33 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 187 i z 1990 r. Nr 29, poz. 173) wiadomości nieprawdziwe lub nieścisłe, odnoszące się do wyborów i związane z kampanią wyborczą, podane w prasie oraz w wydawnictwach nieperiodycznych, wymagają niezwłocznie sprostowania, a termin do publikacji sprostowania wynosi 48 godzin.
2. W wypadku odmowy sprostowania zainteresowanemu przysługuje prawo wystąpienia z wnioskiem o wydanie odpowiedniego zarządzenia do sądu rejonowego, który obowiązany jest sprawę rozpoznać w postępowaniu nieprocesowym w ciągu 24 godzin w składzie jednego sędziego. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie sąd niezwłocznie doręcza zainteresowanemu, który wystąpił z wnioskiem, oraz zobowiązanemu do publikacji sprostowania. Na postanowienie sądu rejonowego służy w terminie 24 godzin zażalenie do sądu wojewódzkiego, który rozpoznaje zażalenie w ciągu 24 godzin. Prawomocne postanowienie sądu podlega natychmiastowemu wykonaniu.
3. W odniesieniu do sprostowań wiadomości opublikowanych w innych wydawnictwach niż dzienniki sąd wskazuje dziennik, w którym sprostowanie ma być zamieszczone, na koszt zobowiązanego, w terminie nie przekraczającym 48 godzin.

4. W razie odmowy lub niezamieszczenia sprostowania przez zobowiązanego lub wskazanego w postanowieniu sądu, na wniosek uprawnionego sąd zarządza opublikowanie sprostowania w trybie egzekucyjnym w terminie wyznaczonym w postanowieniu sądu.

Art. 82.

Wykonanie uprawnień wynikających z niniejszej ustawy nie ogranicza możliwości dochodzenia przez osoby pokrzywdzone lub poszkodowane uprawnień na podstawie innych ustaw.

Art. 83.

- 1.³¹⁾ Kandydaci mają równy i bezpłatny dostęp do publicznego radia i telewizji.
- 2.³²⁾ Państwowa Komisja Wyborcza w porozumieniu z Krajową Radą Radiofonii i Telewizji określi szczegółowe zasady, na których zarejestrowani kandydaci i osoby przez nich wskazane mogą prezentować programy wyborcze oraz składać oświadczenia w publicznym radiu i telewizji.
3. Informacje, komunikaty, apele i hasła, ogłaszane w prasie drukowanej lub w radiu bądź w telewizji na koszt kandydata lub podmiotu zgłaszającego kandydata, muszą zawierać wskazanie, przez kogo są opłacane, i spełniać wymagania przewidziane w ustawie, o której mowa w art. 81 ust. 1.

ROZDZIAŁ 12

Finansowanie wyborów

Art. 84.

1. Koszty związane z wyborami pokrywane są z budżetu państwa, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Koszty związane ze zgłaszaniem kandydatów i prowadzoną na ich rzecz kampanią wyborczą pokrywane są ze środków finansowych podmiotów zgłaszających kandydatów.

31) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 11 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 1.

32) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 11 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 1.

Art. 85.

1. Osoby prawne i fizyczne mogą przekazywać środki finansowe na cele kampanii wyborczej zarejestrowanego kandydata.
2. Środki finansowe osób prawnych, przekazywane na cele kampanii wyborczej, mogą pochodzić wyłącznie z zysku.
3. Przepis ust. 2 dotyczy również nieodpłatnego świadczenia usług.

Art. 86.

Na cele kampanii wyborczej nie mogą być przekazywane środki finansowe pochodzące z:

- 1) budżetu państwa,
- 2) budżetów terenowych organów administracji rządowej i innych państwowych jednostek organizacyjnych,
- 3) budżetów gmin i sejmików samorządowych oraz związków komunalnych,
- 4) funduszy państwowych podmiotów gospodarczych i innych osób prawnych z przewagą udziału Skarbu Państwa,
- 5) źródeł zagranicznych.

Art. 87.

1. Pełnomocnik, o którym mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2, może organizować zbiórki publiczne środków finansowych na cele kampanii wyborczej.
2. Organizowanie zbiórki publicznej nie wymaga uzyskania zezwolenia.

Art. 88.

1. Finansowanie kampanii wyborczej jest jawne.
2. Sprawozdanie z wydatków pokrywanych z budżetu państwa Minister Finansów podaje do wiadomości publicznej w ciągu trzech miesięcy od dnia wyborów.
3. Pełnomocnicy, o których mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2, w ciągu dwóch miesięcy od dnia wyborów przedkładają przewodniczącemu Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie finansowe zawierające informacje o poniesionych kosztach związanych z prowadzeniem kampanii wyborczej oraz źródłach pozyskanych funduszy na prowadzenie kampanii wyborczej.
4. Sprawozdania, o których mowa w ust. 2 i 3, udostępniane są do publicznego wglądu.

ROZDZIAŁ 13

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 89.

Pierwsze wybory, o których mowa w art. 1, przeprowadza się na terytorium kraju w obwodach głosowania utworzonych na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin (Dz. U. Nr 16, poz. 96).

Art. 90.

Wszelkie pisma oraz postępowanie sądowe i administracyjne w sprawach wyborczych wolne są od opłat.

Art. 91.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej